

Grote zoogdieren in Aartselaar

natuurpunt
Aartselaar

Grote zoogdieren in Aartselaar?

In het verstedelijkt Vlaanderen, dus ook in Aartselaar, zijn de vos, de steenmarter en de ree niet langer zeer uitzonderlijke gasten. Ze hebben zich aangepast aan het leven dicht bij de mens en horen hier in wezen thuis.

In vrede samenleven is de boodschap en het zijn wij, mensen, die veel kunnen doen om schade te voorkomen. Vossen en steenmarters verdelgen of bejagen heeft weinig zin, want zodra een territorium vrij komt, staat een ander dier klaar om deze plek in te nemen.

Vos

De vos is een hondachtige en meestal roodbruin. Hij heeft een spitse snuit en puntige opstaande oren. Hij is niet veel groter dan een flinke kat, hoewel hij door zijn lange vacht en dikke staart vooral 's winters bedrieglijk groot lijkt. De vos heeft sterk

ontwikkelde oren en neus maar ziet minder scherp. Vossen kunnen lang leven, meer dan 10 jaar is geen uitzondering.

Vossen jagen alleen, meestal 's nachts en in de schemering, maar in onverstoorde gebie-

den jaagt hij liever overdag. De vos is een opportunist: hij eet bijna alles. Hij kan hard rennen, tot zestig kilometer per uur, alhoewel zes tot dertien kilometer per uur de normale snelheid is.

Het leefgebied van de vos breidde de laatste decennia gevoelig uit. Door hun groot aanpas-

singsvermogen en de relatief grote oppervlakte van hun territoria, laten ze zich regelmatig opmerken in onze buurt.

Guy Borremans

Hoe herken je een vos?

- roodbruine rug en flanken
- keel en buik wit, (soms) grijs of (zelden) bijna zwart
- lange, rosbruine pluimstaart (vaak met witte eindpunt, soms zwarte punt)
- puntige, opstaande oren, achterzijde zwart
- lengte zonder staart ca. 67 cm (staartlengte tot 50 cm)

hond

vos

www.natuurpunt.be/vos

Steenmarter

De steenmarters of fluwijnen zijn lichtbruine roofdieren met een pluimstaart. Steenmarters zijn territoriale dieren. Ze verdedigen hun territorium tegen burens. Daardoor kan er maar een beperkt aantal individuen voorkomen in één gebied. Hun territorium is meestal 2 km². In een stedelijke omgeving, waar er meer voedsel te vinden is dan in het bos, is het territorium kleiner.

Steenmarters zijn 's nachts actief. In de zomer, als de nachten kort zijn, komen ze soms ook overdag naar buiten.

Steenmarters jagen in de dekking van houtkanten, heggen, bosjes, muren en struikgewas. Ze eten zowel dierlijk als plant-

Steenmarter gefilmd door cameraval in Cleydaelhof

aardig voedsel. Ze passen hun menu aan naargelang het aanbod van het seizoen. Dat bestaat grotendeels uit knaagdieren, zoals ratten en muizen, konijnen en vogels (of hun eieren). Maar ze verorberen ook fruit, (keuken)afval, brood, kaas en vleesresten en

www.natuurpunt.be/steenmarter

www.steenmarter.be

allerlei ongewervelden zoals rupsen, spinnen, regenwormen en hommels- en wespbroed.

De steenmarter woonde vroeger vooral in rotsachtige gebieden. Doordat steden en dorpen alsmear meer uitbreidden, paste het dier zich aan. Daarbij vond hij een nieuwe thuis in onze dorpen en steden, waar hij zich schuilhoudt in huizen en

andere gebouwen. Favoriete schuilplaatsen zijn houtstapels en takkenhopen, boerderijen, zolders en dakruimtes, spouwmuuren en holtes onder boomwortels. Ook vossen- en konijnenholen worden soms door steenmarters gebruikt.

Territoria worden intensief afgebakend met geursporen door uitwerpselen en urine, maar ook via de specifieke geurkliertjes die uitmonden aan de onderzijde van de eeltkussens van tenen en voetzolen. Bij elke stap wordt daarbij een zekere hoeveelheid geurstof op het substraat gestempeld. Waar vaak gelopen wordt, zoals nabij goede dagrust- en nestplaatsen, ontstaan aldus geurpaadjes.

Hoe herken je de steenmarter?

- langwerpige lichaam van 37 tot 52 cm
- vleeskleurige neuspunt (donker bij boommarter)
- vacht is overwegend lichtbruin, ondervacht is wit
- opvallend witte (uitzonderlijk roomkleurige of gele) keelvlak, die doorloopt tot op de voorpoten
- lange, donkerbruine staart (20 à 30 cm) en zwartbruine poten

Ree

De ree is een middelgroot hoefdier, ongeveer 25 kg zwaar. Hun mooie rosbruine vacht verandert in de winter naar grijsbruin.

Dan is hun witte haarpluim goed te zien op hun achterwerk. Dit is geen staart want reeën zijn de enige hertachtigen zonder staart. De witte vlek op het achterwerk van de ree noemt men een spiegel.

Deze heeft een andere vorm bij mannetjes en vrouwtjes. Bij de reebokken is de spiegel niervormig. De geiten hebben een hartvormige spiegel door de aanwezigheid van een 'schortje'.

Dit is een wit haarbosje dat tussen de achterpoten naar achteren steekt. Het lijkt op een staart maar is het niet. Bij gevaar wordt de spiegel groter. Daarmee waarschuwen

de reeën elkaar en kunnen ze elkaar makkelijk volgen bij het wegvluchten.

De ree eet voornamelijk plantaardig voedsel: vooral bladeren, twijgen en scheuten van struiken en bomen, vruchten, kruiden, grassen en landbouwgewassen. Reeën vullen hun voedsel seizoensgebonden aan: in de lente jonge blaadjes; in

de herfst eikels, paddenstoelen en noten en in de winter twijgen en knoppen. De ree is een herkauwer, dit wil zeggen dat hij nogmaals op het eten kauwt nadat het in de maag is geweest. Hiervoor rust hij regelmatig op beschutte plekken.

Reeën leven in bosachtige gebieden met open plekken en aangrenzende velden. In de schemering en ochtenduren wagen zij zich op open terrein om voedsel te zoeken en te grazen.

Reeën doen het goed in de natuur. Raak nooit de jongen van reeën aan, als je ze een beetje verscholen ziet liggen. Dit kan ervoor zorgen dat de moeder haar jongen verstoort. Ze lijken achtergelaten maar zijn het niet!

De reeëit komt haar jongen op geregelde tijdstippen zogen. Tussen de voedingen door liggen de jongen verscholen in hun schuilplek aan de bosrand, in een graanveld of in een weiland met hoog gras.

www.natuurpunt.be/ree

Hoe herken je de ree?

- 60-75 cm hoog, 95-140 cm kopromplengte
- zomervacht: zandgeel tot roodbruin; wintervacht: grijsbruin tot zwart
- wit tot gelige vlek op de borst
- opvallend grote oren en grote ogen
- spitse snuit met zwarte neus, witte kin
- geen staart
- man: eenvoudig gewei, meestal twee tot drie punten, ongeveer 25 cm
- Jongen hebben witte vlekken op hun bruine pels

Samenleven met grote zoogdieren

Wat kan je op een diervriendelijke manier doen om problemen te voorkomen?

Vossen en steenmarters eten grote hoeveelheden muizen maar ook ratten. Ze beperken daardoor de verspreiding van teken. Ze eten ook afval van ONS voedsel.

Voor de **vos** is een kippenhok een driesterrenrestaurant, waar hij gratis kan smullen. Een afsluitbaar nachthok is zeker zinvol wanneer de omheining bovenaan niet volledig gesloten is. Deze hokken zijn in alle mogelijke variaties te koop, tot volledig automatisch afsluitbare. Een handige Harry vindt op internet zeker een plan om zelf zo'n hok in elkaar te knutselen.

Een alternatief voor een nachthok is een omheining die boven volledig gesloten is of minstens 2 m hoog met een naar buiten gerichte bovenzijde. De omheining ca. 50 cm ingraven is wenselijk al kan een tegelrij rondom en vlak tegen de afsluiting helpen. Vossen graven immers steeds tegen de afsluiting. Een schrikdraad kan een vos verjagen.

Een **steenmarter** lust net als de vos wel een kippetje, dus ook voor hem zijn de voorgestelde oplossingen tegen ongewenst bezoek van de vos zinvol. Steenmarters kunnen echter bovendien een zolder uitkiezen om hun kroost groot te brengen. Hun uitwerpselen en prooiresten kunnen geurhinder geven.

Vos in de Reukens - Luk Smets

Een steenmarter doden is net als bij de vos geen oplossing en zelfs wettelijk verboden. Hen verjagen kan o.a. door lawaai te maken (een radio luid laten spelen of een stofzuiger aanzetten). Hiervoor zijn ook speciale toestelletjes te koop, al wordt de efficiëntie

hiervan door sommige specialisten sterk in twijfel getrokken. Met restjes parfum, ammoniak of specifieke marterspray een geurspoor aanbrengen kan ook helpen.

Steenmarter op zolder? Uiteraard is het nodig de toegangen af te sluiten. Dit doe je best 's nachts als de dieren

op pad zijn. Een gat van 5 cm is al groot genoeg om de fluwijn toegang te geven. Kijk verder na of klimplanten of overhevelende takken het de steenmarter niet te gemakkelijk maakt.

Let er echter zeker op dat vooraleer alle gaten te dichten, alle exemplaren, ook de jongen, verdwenen zijn, want achtergebleven en opgesloten dieren kunnen nog veel meer schade aanrichten. De geur van kadavers is veel erger dan die van levende dieren.

Steenmarters houden er van om onder een motorkap te kruipen, zeker als de moter nog warm is.

Een steenmarter zet wel eens zijn tanden in autokabels of -leidingen en bijt ze daarvoor stuk. Ook de isolatie van de motorkap wordt soms beschadigd. Je kan beter schade voorkomen door zo mogelijk de auto binnen te zetten. Als dat niet kan, is de auto boven een plas plaatsen of er een kippen-

gaas onder leggen zeker een hulp, evenals het aanbrengen van een geurstof onder de motorkap

Andere preventieve maatregelen vind je op www.steenmarter.be.

Het leggen van gif is totaal niet selectief en zal ook ten koste van andere dieren zijn. Dat raden we dus ten stelligste af.

Reeën houden van rust, zonder rust kan een ree niet of onvoldoende herkauwen en uiteindelijk zelfs sterven. Reeën hebben echter geleerd hoe groot de afstand tot mensen moet zijn om belagers te slim af te zijn. Als ze voldoende natuurlijke dekking hebben in de directe omgeving, kunnen we reeën dus ook in Aartselaar te zien krijgen.

Jammer genoeg kan het voorkomen dat er een aanrijding is met een reetje. Heb je dat voor, breng dan eerst jezelf en andere inzittenden in veiligheid. Contacteer de lokale politie indien er gevaar is voor andere weggebruikers.

Wat kan jij doen?

Het registreren van alle waarnemingen van soorten helpt de wetenschap om een globaal beeld te krijgen. Trends en evoluties kunnen bestudeerd worden. Eenieder kan daaraan meewerken. Jouw waarnemingsgegevens helpen mee de toestand van de biodiversiteit op te volgen. Op de waarnemingenwebsite kan iedereen eenvoudig al zijn occasionele natuurwaarnemingen invoeren. De startende vrijwilliger vindt er ook tips om soorten correct te identificeren.

www.waarnemingen.be

Aanrijding met een dier gehad?

Voeg bij het Europees aanrijdingsformulier zo mogelijk wat foto's en raadpleeg je verzekering agent. In geval van omniumverzekering wordt een aanrijding met wild vergoed. Bij een mini-omnium is dat vaak eveneens zo. Indien je schade berokkende aan derden, kan mogelijk het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds een vergoeding voorzien. Het moet dan zeker over een "onverwacht feit" gaan. Als er waarschuwingsborden staan voor oversteekend wild, is dat zeker niet het geval.

Wat moet ik doen als ik een dood wild dier vind?

Elk wild dier kan drager zijn van een ziekte. Raak daarom nooit onbeschermd wilde (dode) dieren aan. Vind je een doodgereden vos of marter? Voer dan de exacte locatie in op www.dierenonderdewielen.be. Zo kan Natuurpunt de zwarte punten op de Vlaamse wegen nauwkeurig in kaart brengen en kunnen we samen met de bevoegde overheden zoeken naar efficiënte oplossingen. Vermoed je dat het dier op een illegale manier aan zijn einde gekomen is, verwittig dan www.natuurenbos.be/natuurinspectie.

Dode marters worden wetenschappelijk onderzocht. Daar het om beschermd diersoorten gaat, heeft men een vergunning nodig om ze te vervoeren en te stockeren. Verwittig Peter Hofman, stanlo@skynet.be.

Voor een gewond dier kan je een opvangcentrum contacteren. Voor onze regio kan dit bij VOC Kapellen (0473 48 48 97) of VOC Malderen (052 33 64 10).

Zoogdieractiviteiten

Uitgebreidere info op www.natuuraartselaar.be/agenda

Familiefilm: *Het meisje en het vosje*

Op een herfstochtend merkt een jong meisje in de bossen naast haar huis een vos op. Nieuwsgierig benadert ze de vos. De grenzen die normaal tussen een mens en een wild dier bestaan, verdwijnen. Het is het begin van een buitengewone vriendschap. Tot ...

Een heerlijke familiefilm (van 5 tot 99 jaar) met prachtige natuurbeelden. Nederlands gesproken.

Zondag 24 februari, 10.30 u, Parochiaal Centrum Wolf-
faertshof, B. Van Erbornstraat 7 - einde ca 12 u.

Inkom: 3 euro per persoon.

Info: Ria Thys, 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Cursus: *Word jij ook een klimaatverkenner?*

Een interactieve en positieve instapcursus rond klimaat en duurzaamheid. Wereldwijd reageert de natuur, maar ook in je eigen achtertuin merk je er wat van. Info en tal van inspirerende ideeën om zelf aanpassingen te doen ten voordele van het klimaat.

- Theoretische cursus op **donderdagdag 28/2, 14/3 en 21/3** van 19.30 u tot 22.30 u in JC De Leonaar, Kleistraat 204
- Excursie in het mooie Cleydaelhof met lokale en (h)eerlijke proevertjes op **zaterdag 30/3** van 9 u tot 12 u: parking, Cleydaellaan/Zinkval t.o. ingang van kasteel Cleydael.

De cursus wordt gegeven door Jens Verwaerde, Melina Kyametis en Joke Flour, educatieve medewerkers van Natuurpunt-CVN.

Inschrijven: Hilde Janssens, hiljans@hotmail.com of 0472 81 39 98. Deelnameprijs leden Natuurpunt/VELT = € 28, niet-leden € 32, storten op rek. van Natuurpunt Aartselaar BE07 5230 8080 0166 met vermelding: Klimaatverkenner.

Vlaams Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren

Het opvangcentrum (VOC) zorgt voor gekwetste of zieke wilde inheemse dieren om ze achteraf terug in de natuur vrij te laten. Bezoek met kinderen tussen 5 en 10 jaar, begeleid door hun (groot)ouder. Wij bereiden een maaltijd voor een diertje.

Inschrijven bij Hilde Janssens 0472 81 39 98 of hiljans@hotmail.com

Onkosten: voor kinderen € 3, voor volwassenen € 5, storten op rek. van Natuurpunt Aartselaar BE07 5230 8080 0166 met vermelding VOC.

Woensdag 6 maart, 13.15 u - vertrek vanop de parking van het CC, della Faillelaan 34. De rondleiding start om 14 u, einde om 16 u.

Zoogdierenwandeling in de Hobokense Polder

De vroege ochtend is het beste moment om op zoek te gaan naar de zoogdieren en hun sporen. Zoogdierkenner Bert Mertens geeft info o.a. over diersporen en de werking van wildcamera's, die op enkele plaatsen in de Hobokense Polder zijn opgesteld.

Zondag 24 maart, 8 u – toegangsbord, Schroeiilaan Hoboken = schuin tegenover het station van Hoboken Polder - einde ca 10.30 u

Meebrengen: warme kledij, stevige wandelschoenen, verrekijker

Inschrijven noodzakelijk (maximum 20 deelnemers) voor 23 maart bij Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Roodkapje: het sprookje voorbij

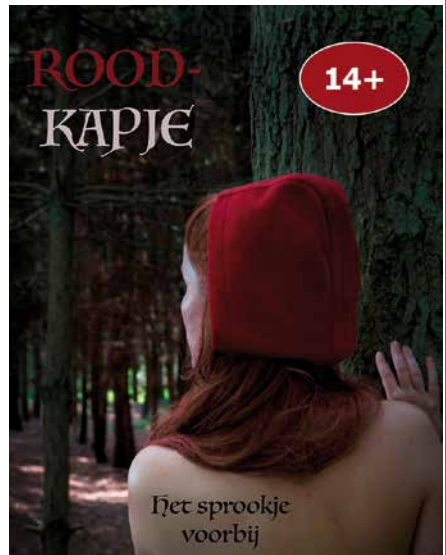
Roodkapje is niet tevreden over de teloorgang van de natuur en wil haar visie en oplossingen graag in een eenakter tonen. Het gaat slecht met ons leefmilieu en dat moeten we massaal durven toegeven. Roodkapje vindt terecht dat iedereen in zijn of haar buurt het verschil kan betekenen door te wegen op het beleid.

Een originele voorstelling door toneelgroep Bos Vermist voor volwassenen en kinderen vanaf 14 jaar met een knipoog naar het lokaal beleid.

Vrijdag 29 maart, 20 u - Parochiaal Centrum, Baron Van Ertbornstraat 7, einde ca 21.30 u

Inkomprijs: 8 euro p/p in voorverkoop te storten op rek. BE07 5230 8080 0166 van Natuurpunt Aartselaar met melding "Roodkapje". Inkom aan kassa: 10 euro per persoon

Info bij Jan Eulaers, 0495 52 77 31 – jan.eulaers@icloud.com

Natuurpunt wil een strijdbare vrijwilligersvereniging zijn die opkomt voor de belangen van de natuur en landschapszorg in Vlaanderen.

Meer inlichtingen, een proefnummer van ons tijdschrift, lidmaatschap, ...? Kijk even op www.natuuraartselaar.be of zend een mailtje naar info@natuuraartselaar.be.

Krijg je onze elektronische natuurflits al toegezonden? Van tijd tot tijd brengen we wie het wenst via e-mail op de hoogte van het wel en wee van de Aartselaarse natuur. Zend een mail naar flits@natuuraartselaar.be met vermelding van naam en adres en "ja, natuurflits Aartselaar".

Foto voorpagina: Guy Borremans